

GESIGNALEERD

Basturkmen, H. (2012). A review of research into the correspondence between language teachers' stated beliefs and practices. *System* 40(2), 282–295.

In dit overzichtsartikel bespreekt Helen Basturkmen onderzoek naar de vraag hoe opvattingen van mvt-docenten concreet vorm krijgen in hun lespraktijk. De aanleiding voor dit artikel was de constatering dat resultaten van onderzoek op dit gebied vaak tegenstrijdig zijn. Dat wil zeggen dat sommige studies overeenkomsten tussen opvattingen en lespraktijk laten zien, terwijl in andere studies opvattingen van mvt-docenten juist niet in hun lespraktijk terug te zien zijn.

In het algemeen wordt aangenomen dat opvattingen van mvt-docenten invloed hebben op hun handelen (Borg, 2011). Dit werkt twee kanten op: opvattingen beïnvloeden handelen, en ervaringen kunnen weer invloed op opvattingen hebben. Er zijn echter een aantal redenen waarom opvatting en lespraktijk niet altijd overeenkomen.¹ Ten eerste kunnen contextfactoren docenten verhinderen om bepaalde opvattingen in de praktijk te brengen. Een docent kan het bijvoorbeeld belangrijk vinden om de doeltaal als voertaal te gebruiken, maar dit toch niet doen, omdat het op school niet gebruikelijk is. Ten tweede speelt het leerproces van docenten zelf een rol. Het is mogelijk dat opvattingen van docenten veranderen, maar dat die verandering nog niet zichtbaar is in de lespraktijk. Een derde reden betreft het gegeven dat een docent verschillende opvattingssystemen tegelijk kan hebben, en dat die onderling tegenstrijdig kunnen zijn. Zo kunnen bijvoorbeeld opvattingen rond het gebruik van de

doeltaal als voertaal botsen met opvattingen rond het leren van leerlingen.

Voor het overzichtsartikel heeft Basturkmen zich beperkt tot studies die verschenen zijn in de periode 2000-2008. De studies moesten de term *beliefs* gebruiken en zich richten op opvattingen die de docenten zelf expliciet onder woorden kunnen brengen (*stated beliefs*). Tevens moest er onderzocht worden in welke mate opvattingen en lespraktijk overeenkomen dan wel verschillen. Dit heeft geleid tot zeventien studies, waarvan er zes duidelijke overeenkomsten tussen opvattingen en lespraktijk lieten zien, en elf slechts een beperkte overeenkomst. Uit deze studies blijkt dat de volgende factoren een rol spelen bij het al dan niet in de praktijk brengen van bepaalde opvattingen: context, mate van ervaring van de docent en lesplanning.

De context kan verhinderen dat docenten bepaalde opvattingen in de praktijk brengen. Hierbij valt te denken aan de cultuur binnen een bepaalde school, de eisen van het curriculum en de rol van collega's. Basturkmen merkt ook op dat in sommige gevallen contextfactoren juist kunnen worden gebruikt als excuus om bepaalde opvattingen niet in de praktijk te brengen.

De studies die een overeenkomst tussen opvattingen en lespraktijk lieten zien, schreven dat toe aan de mate van ervaring van de docent en/of aan lesplanning. Bij ervaren docenten kwamen opvattingen en lespraktijk vaker overeen dan bij docenten met weinig ervaring. Hier worden twee verklaringen voor aangedragen. Ten eerste worden opvattingen die een docent al geruime tijd heeft consistent toegepast dan recente opvattingen. De opvattingen van beginnende docenten zijn recenter. Ten tweede is het aannemelijk dat

ervaringen invloed hebben op opvattingen. Opvattingen die gevormd zijn door ervaringen in de lespraktijk komen logischerwijs overeen met die lespraktijk. Beginnende docenten beschikken over minder ervaring, en dus ook over minder opvattingen die gevormd zijn door ervaring.

Bij geplande onderdelen van de les kwamen opvattingen en praktijk vaker overeen. Het ging hier bijvoorbeeld om het kiezen van een bepaalde soort instructie, het ontwerpen van taken en het selecteren van de opdrachten die de leerlingen moesten uitvoeren. Een aantal studies betrof ongeplande gebeurtenissen tijdens de les, zoals het geven van grammaticale feedback. In deze studies was er bij de ervaren docenten wel sprake van overeenkomst tussen opvattingen en lespraktijk, en bij de beginnende docenten niet.

Dit overzichtsartikel betrof een beperkt aantal studies, waarvan het merendeel slechts een beperkte mate van overeenkomst tussen opvattingen en lespraktijk liet zien. Het is daarom lastig er duidelijke conclusies aan te verbinden. Een mogelijke conclusie is dat expliciete opvattingen invloed kunnen hebben op bepaalde geplande onderdelen van de lespraktijk, en dat je hier in de context van opleiding of nascholing bij aan kunt sluiten.

Machteld Moonen

NOOT

1. Basturkmen noemt ook methodologische redenen. Omdat die niet eenduidig zijn, laat ik ze hier buiten beschouwing.

LITERATUUR

Borg, S. (2011). The impact of in-service education on language teachers' beliefs. *System* 39(3), 370–380.